

Notranjec

Izhaja vsako soboto in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 v. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani Breg štev. 12.

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA
ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Inserati se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K. Pri večkratni objavi primeren popust. Mala naznanila po 20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Potovanje deželnega predsednika T. Schwarza po Vipavskem.

Dne 12. t. m. je prišel deželni predsednik v spremstvu vladnega svetnika Haasa in okrajnega glavarja Štefana Lapajneteta v Vipavo. Vipava je bila ta dan v zastavah. Pričakovala ga je šolska mladina z učiteljstvom. Prenočeval je v graščini grofa Karola Lanthieri.

Drugi dan se mu je predstavilo c. kr. uradništvo, dekan Matija Erjavec z duhovščino in razni zastopi in sicer: obč. starešinstvo, krajni šolski svet in učiteljstvo vipavsko, zastop zdravstvenega okrožja in cestni odbor po načelniku graščaku Karolu Mayer, županstvo podraško, županstvo in kr. šol. svet vrhpoljski ter konečno občinsko starešinstvo občine Lože. Gospod predsednik se je vsestransko zanimal za potrebe in želje Vipavske doline ter obljubil, da si bo prizadeval opravičenim pritožbam in željam kolikor bo mogoče ustreči.

Razne korporacije so mu zlasti priporočale, da bi se zavzel za ureditev reke Vipave, katera vsako leto poplavlja Vipavsko dolino, kakor tudi za podaljšanje železnice iz Ajdovščine do Postojne. Županstvo podraško je prosilo pomoči glede prošnje za delitev vip. skupnih nanoških gozdov. Prošnje različnih gozdnih odsekov in občin leže že več let nerešene pri komisiji za agrarske operacije. Ako se bodo tako važne prošnje s tako hitrostjo reševale, potem seveda sedanji rod ne bo doživel rešitve. Splošno sta se dosedaj država in dežela premalo ozirali na siromašno Vipavsko dolino. Vipavci so že siti vednih obljub in zahtevajo, da se vsaj enkrat kaj stori za Vipavsko dolino. Tako lepa dolina pa brez vsake železnične zveze. Podaljšanje železnične proge iz Ajdovščine do Postojne, ureditev reke Vipave in razdelitev skupnih nanoških gozdov so eminentne važnosti, da vitalnega pomena za prebivalce prelepe Vipavske doline. Z rešitvijo teh perečih vprašanj se ne sme odlašati.

Po sprejemu deputacij si je ogledal dež. predsednik tudi šolo ter prisostvoval pouku v četrtem razredu. Učenka Mayerjeva ga je nagovorila v vezani besedi ter mu izročila krasen šopek cvetic.

Omeniti nam je tudi še, da je dež. predsednik predpoldnem napravil tudi še več obiskov, potem obedoval v hotelu Adrija ter se proti 3. uri popoldne v spremstvu vladnega svetnika Haasa in okrajnega glavarja Lapajneteta odpeljal iz Vipave.

Politične vesti.

Vprašanje dvetretjinske večine, kakoršno zahtevajo Nemci v varstvo bodoče Slovanom krivične volilne reforme, je rešeno po nemški želji. Dve tretjini poslancev mora biti prisotnih pri vsaki premembi. Za tako večno zavarovanje nemške posesti je glasoval tudi „Slovenec“ — dr. Šušteršič.

„Narodni list“, glasilo nove narodne stranke na Slov. Štajerskem, je te dni izšel. Tiska se v Krškem, uredništvo pa je pod vodstvom Vekoslava Spindlerja v Celju. List se bo nekaj časa razpošiljal brezplačno, in se bodo le zbirali prostovoljni doneski za tiskovni sklad „Narodnega lista“. Izdajatelji tako zaupajo v podporo slovenskih Štajercev, da doneskov pod 10 K začasno niti ne vsprejemajo.

Goluhovski odstopil. Skozi 11 let je sedel preko vseh kriz na stolu ministra zunanjih zadev avstroogrške monarhije grof Goluhovski. Njegovo stališče je bilo Slovanom in Madjarom nasprotno. Ti so namreč s sedanjim svojim položajem nezadovoljni, vsak notranji nemir in nezadovoljnost pa slabi državo na zunaj. Pa kakor je pri avstrijskih državnikih navada, ni skrbel, da se vzroki nezadovoljnosti odpravijo, da ni notranjih bojev, ampak le, da se potlačijo nezadovoljne želje in zahteve. Madjari so prišli do velike moči šele

pred kratkim. Ena prvih njihovih zahtev je bila, da se s kraljevskimi častmi prepeljejo na Ogrsko kosti Rakocija, ki je bil upornik proti habsburški dinastiji. Hočeš nočeš se je moral Franc Jožef udati Madjarom in dovoliti, da nov državni zakon proglašča najhujšega sovražnika Habsburžanov za junaka in dobrotnika ogrske domovine, in njegov pepel vesoljno Madjarstvo vsprejema z velikimi slavnostmi. Najlepši pozdrav madjarski zmagi je padec starega zaščitnika enotnosti države in habsburške dinastije — Goluhovskega. Mesto njega se imenuje baron Erental, doslej poslanik v Petrogradu.

Avstro-ogrski vojni minister Pitrajh je odstopil takoj za svojim tovarišem zunanjim ministrom Goluhovskim. O vzrokih odstopa pravijo eni glasovi, da so vmes Ogri, drugi pa, da je Pitrajh hotel postati načelnik generalnega štaba, v čegar rokah so vsa vojskovodna vprašanja. Cesar je takoj imenoval naslednika in sicer v osebi dosedanjega avstrijskega domobranskega ministra Šenajha.

Celjski magistrat je izdal nov cestno-polijski red, ki zahteva za vsako reklamno tablo, ki molí ali visi v ozračje nad ulico, nekaj davka v priznanje mestnih pravic. Glavni namen magistrata pri tej naredbi pa je bil, da dobi vpliv na to, v kakem jeziku so napisi na tablah. Seveda morajo biti vsi napisi „iz cestnopolicijskih ozirov“ edino nemški.

Domače vesti.

Legar se je pojavil v Postojni in je več oseb obolelo. Županstvo je v smislu odloka c. kr. okrajnega glavarstva, oziroma deželnega zdravstvenega sveta vse ukrenilo, da se razširjanje te nevarne bolezni omeji.

Umrla sta v pretečenih dneh po kratki bolezni g. c. kr. sodni kancelist Ivan Nedeljko in šolski sluga Tomaž Širca. N. v m. p.!

Postojnska ljudska šola kakor tudi meščanska in obrtna nadaljevalna šola sta prenehali s poukom za toliko časa, dokler ne poneha legar.

Krajni šolski svet v Postojni je daroval namestu venca umrlemu šolskemu slugi 10 kron za učiteljski konvikt.

Konkurz Cvetnič v Ilirski Bistrici je ustavljen.

Mesto višjega pisarniškega oficijala je razpisano pri okrajni sodnji v Ilirski Bistrici. Prošnje je vlagati do 24. novembra.

Vipavske novice. Častno občanstvo je podelil občinski odbor vipavski Karolu grofu Lanthieriju, grajščaku in veleposestniku v Vipavi. — Elektrarna ob Hublju na Vipavskem je dobila zadostno število odjemalcev električnega toka in je sedaj gotovo, da se prične v najkrajšem času graditi. — Nalezljiva bolezen „oslovski kašelj“ širi se med otroki na Slapu. — **Vodovod** dobe v prihodnjem letu na Gočah.

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.
(Dalje.)

In v drugi pot sta odšla Gubec in ž njim župnik Ivan Babić na Susjed. To noč so imeli oditi konjiki na Madjarsko. Tahi je vsprejel prosilca, ki sta ga rotila, naj izpusti Jurija. A Tahi odvrne mirno:

„Čudim se vama, da pri meni iščeta Jurija, saj bi ga jaz moral od vas zahtevati. Na te, Gubec, sem se bil prenašlo razsrdil, pa sem se premislil. V mojem gradu ni Jurija. Naj se le oženi. Z bogom!“

Kmet in župnik sta se tužnega srca vrnila v Brdovac. „Ali se pa morda ni zlagal ta gospodin“, se je povpraševal Gubec. „Da, brez dvoma.“ Tedaj je prišel mimo mladi Andrija Horvat, pregnani sluga gospe Heningove.

„Andrej! Danes ponoči odide Tahi na Madjarsko“, reče Gubec. „Steci, kar te neso nože, do Susjeda. Skrij se v gozdu kraj ceste, kjer mora četa priti mimo.“

„Čemu to?“

„Ali se hočeš osvetiti Tahiju?“

„Seveda, stokrat!“ se razjari Andrija.

„Dobro; stori, kot sem ti dejal. Ko pojde četa mimo, zakličí, kolikor ti grlo zmore, te besede: ‚Jurij

Mogaić, Jana te kliče.‘ Poizvedi, koliko vojakov ostane v gradu. Potem pa pridi k meni.“

Andrija nekaj časa ves začuden gleda, potem pa pokima in odhiti proti Zaprešiču.

Počasi so tekle nočne ure. Gubec je bil pri Iliji Gregoriću. Deca je že spala. Že je bila jedna luč dogorela, in Kata je zataknila drugo ter si mela zaspane oči. Naenkrat zalaja pes in ves zasopel priteče Andrija v hišo.

„Govori“, zakliče Matija Gubec.

„Vina dajte“, zajeclja Andrija, poseže za vrčem in ga izprazni do dna. „Čujte. V gozdu sem med trnjem čakal. Ves krvav sem. Nakrat so zatrobili v Susjedu, konjiki so stopili v red ter jahali iz grada. Najprej je jezdil velik mož. Bil je Tahi, vrag ga ubij! Za njim drugi konjiki, potem pešci, ki so jih gnali na konopci pred sabo drugi konjiki. To so bili naši fantje. Ko je bila četa pod mano, zatulim na ves glas: Jurij Mogaić, Jana te kliče. Ta hip se odzove iz čete bolesten glas: ‚Jana, moja Jana‘ in eden izmed pešcev se zgrudi na tla.“

„Ha, to je Jurij, moj Jurij“, udari Gubec besno s pestjo po mizi.

„Ne vem, kdo je“, odvrne Andrej, „a videl sem, da so ga pobrali in naprtili na konja, dva, trije so izpalili puške za mano. Zrna nisem začutil, a žvižg je jeknil med bregovi. Šel sem nato v vas, oni pa dalje. Filipčić mi je povedal, da je v gradu 60 vojakov s

Občina prispevala bode k stroškom vodovoda 40 %, drugo plačata država in dežela. — Davčni pristav Žarko Boltavzer v Vipavi je imenovan davčnim kontrolorjem in se prihodnji teden preseli na svoje novo mesto v Višnjo goro. Gospod Boltavzer je služboval nad deset let v Vipavi; bil je vesten in nasproti strankam jako postrežljiv uradnik. — Županom na Erzelju je izvoljen naprednjak Josip Bizjak. — Cena bukovim drvam je poskočila na 23 kron star kvadratni seženj.

Z Vrhniko se nam poroča, da bodo Janez Jelovškovihi dedičev nasledniki svoje gozde na Slemenih in pa veliko parcelo v Raskovcu, ob stari cesti poleg Štampetovega mostu na javni dražbi v nedeljo, dne 11. novembra ob 3. uri popoldne, v kavarni pri Črnem orlu prodali. Opozarjamo naše prijatelje gozdov, da je tu prilika kupiti lepo zaraščene, mlade gozde, v katerih se bode glavnic dobro obrestovala.

Darila za Vilharjev spomenik. Slavna posojilnica v Cerknici 50 kron. — Odbor za Vilharjev spomenik.

Prosveta.

Slovenski sokolski koledar za l. 1907. Cena 1 K, po pošti 1 K 10 h. Izdal in založil „Vaditeljski zbor Sokola v Kranju“. Izšel je že drugo leto strokovni

koledar za slovenske Sokole. Strokovni oddelek obsega članek načelnika češke sokolske zveze Karla Vaníčka: „Naše dolžnosti“, ki obsega zlate nauke ne le za Sokola, ampak iz njega naj bi se učil vsak Slovenec. „Ni pravice brez dolžnosti“. Disciplina, zavedna složnost, bratska ljubav so ogelniki sokolske stavbe, strpljivost, neomahljivost, možatost, vstrajnost in smisel za čast, te sokolske lastnosti naj bi si skušal vsak pridobiti. Drugi članek popisuje javne nastope v l. 1906. Nato slede v tabelah vadbeni načrti sokolskega telovadnega sestava in več drugih zanimivih člankov. Koledar se naroča pri „Vaditeljskem zboru Sokola v Kranju“.

Snujmo ljudske knjižnice. Naš list je mnogokrat pisal o silni potrebi izobraževalnih sredstev, med njimi je v prvi vrsti imenoval ljudske knjižnice, ki se naj osnujejo po vseh vaseh in trgih. Troški niso visoki, če se jih porazdeli na več ram. V prvi vrsti so občine poklicane, da prispevajo za ljudske knjižnice. Lepa knjiga je stvar, ki bralca brez učitelja uči, ob enem pa je cenena in poštena zabava. Knjiga človeku nekako nadomešča lastno izkušnjo. Boj proti nezmerni pijači šteje ljudsko knjižništvo med najboljša svoja orožja. Učiteljstvo bi brez dvoma rado povsod vsprejelo vodstvo in upravo ljudskih knjižnic. Kako se osnujejo in upravljajo, zato daje navodila prav rado naše uredništvo. Naj bi Notranjska po številu ljudskih knjižnic prednjačila vsem slovenskim pokrajinam!

puškami in mnogo topov. Nato pa — evo me pri vas. Ali je to tvoja osveta?“

„Ali si čul, Ilija, to je bil Jurij. Kakor psa so ga odpeljali razbojniki. A krvnik Tahí je rekel, da ga ni v gradu, plemič se je zlagal.“ Ilija Gregorič odvrne mirno Gubcu:

„Ne jezi se, Matija, zdaj vemo vsaj, kaj nam je storiti.“

„Da, v imenu božjem, storimo. Andrej, reci Ivanu Sabovu, naj pride jutri k meni v Stubico. Ilija, ti poznaš svoje ljudi, pojdi v Zaprešič, Stupnik, Stenjevec, in Trgovino, jaz pa bom tod za goro delal. Andrej, ti pojdeš v Mokrice in porečeš gospodinu Stepanu, da imamo v 8 dneh mlaj, o mlaju pa se bo dvignila rovnic in motika.“

Tako so se dogovorili, kumica Kata je nato spremila Gubca do utice in mu želela „lahko noč!“

* * *

Osem dni je minilo. Tahí je bil nekje na Madjarskem. Seljaki so mirno opravljali tlako. „Psi so postali janci“, je rekel v šali Peter Bošnjak. Došla je noč, došel na nebo tudi mlaj. Na gradu je vse spavalo — razun čuvaja in gospe Jelene. Tahova družica, odeta v belo haljo, je vsa blede sedela pod sliko Arlandove Dore. Ravnokar je opravila večerno molitev in listala po knjigi. V ta mah počí top. Še eden — zopet eden.

V selu vdari plat zvona sv. Martina. Jelena se strese, Začuje se krik in žvenket.

Na pol oblečen pridrvi v sobo Jelenin sin Gavro:

„Mati, propadli smo, kmetje so udarili na grad.“

„Naj vdarijo“, vikne Jelena besno, „branili se bomo.“

„Zaman, že sekajo s sekirami vrata, po lestvah plezajo preko zida.“

„Naj sipljejo ogenj iz topov na to svojat.“

Hujše zazvoni zvon — puške pokajo, topovi le poredko.

Nekaj se potrese in zagrmi. Razdejana so vrata in kmetje udero kot hudournik v grad. Bled in krvav prileti oskrbnik Petričevič v sobo. „Rešite se“, zakliče. „Kmetje so nam pobili vse vojake, Peter Bošnjak je ranjen, vodji vojakov, Bartakoviču, so odrobili glavo s koso. Na stolpu se vije zastava Uršule Heningove. Rešite se!“

„Nočem“, odvrne Jelena ponosno, „naj pridejo. Ti moj sin in vi Petričevič, ostanita tu.“

Tačas je boj ponehaval. Ljudstvo je zasedlo grad. En sam vojak je branil četi kmetov vstop v Jelenino sobo. Besen je mahal s sekiro krog sebe, a strel iz samokresa ga zvrne na tla.

„Propadel je Tahí, propadla Tahovka“, je grmel po gradu. Cela gruča kmetov se je usula v sobo.

(Dalje prihodnjič.)

Alkohol in otroci. Ni je bolj žalostne prikazni na svetu, kot če otrok pije opojne pijače, in ni ga večjega sovražnika otroka kot je tisti oče in tista mati, ki otroku sili, da pije pivo, vino ali celo žganje, čeravno dobro ve, da otroku pravzaprav nobena teh pijač ne diši, ampak se le sili, češ, da je potem bolj „možak“ in manj „otročji“. Zdravniška znanost je dokazala, da je veliko število slaboumnih, jetičnih in epileptičnih (padavičavih) tako nesrečnih le radi prezgodnjega pitja alkoholnih pijač. Alkohol zastrupi nežno telo, uničuje nežne tkanine možgan in mozga, upliva slabo na srce, ledvice, jetra in želodec itd., povzroča živčne slabosti. Posledice se navadno ne pojavijo takoj, ampak strup počasi deluje, da se vleče slaboten in bolehen rod dolga leta.

Narodno gospodarstvo.

Vinska razstava bode v Ljubljani v Mestnem domu 17., 18., in 19. novembra t. l. Priredba je v rokah posebnega odbora, ki mu predseduje grof Barbo, tajnik je gospod komisar Franc Gombač. Ta odbor in kmetijska družba nujno pozivljata vinščake, da do 5. novembra prijavijo svojo udeležbo na razstavi in v prijavi navedejo število vinskih vrst in steklenk oziroma sodov, ki jih pošljejo. Razstavljena vina bo odlikovala z diplomami posebna komisija.

Vinarski shod se vrši o priliki vinske razstave v Ljubljani v Mestnem domu 20. nov. ob pol 10. uri dopoldne. Razpravljalo se bo o sledečih vprašanjih: 1. Katere žlahtne trte kaže na Kranjskem razmnoževati z ozirom na podnebje, zemljo in vinsko kupčijo? 2. Kako stoji s porabo čistih kvasnih gliv v kletarstvu? 3. Kako pospešiti kupčijo z vinom in dvigniti izvoz kranjskega vina? 4. V kakšnem razmerju naj bo živinoreja z vinstvom, da se zadosti potrebí po gnoju? 5. Katere izkušnje imamo s streljanjem proti toči? 6. Druga morebitna vprašanja, zadevajoča vinstvo. — Pristop k zborovanju in udeležba pri razgovoru vinarskega shoda sta prosta vsem vinščakom.

Gozdno društvo za Koroško je imelo pred kratkim občni zbor v Velikovcu. Nad 1 milijon drevesc je izdalo v preteklem letu. Opozarjalo se je prav posebno na neizmerno škodo, ki nastane gozdu, če se iz njega pobere listje za steljo. Društvo je zato skrbelo, da najde nadomestila za listnato steljo. To se mu je posrečilo v polni meri. Z jarki so razvodili močvirje, posušili šoto, jo s posebnimi stroji zdrobili. Zdrobljena šota v vsakem oziru popolnoma nadomešča listje kot steljo. Celo gnoj iz nje je prav tako dober. Cena je skoro za polovico manjša kot cena stelje. Zborovalci so si vse te naprave ogledali. Na istem močvirju delajo poskuse z umetnimi gnojili z velikim uspehom.

Splošno podraženje. Zveza avstr. veleobrtnikov javlja, da so cene mila vsled novega in izrednega podraženja masti povišane od 11. oktobra za 3 K pri 100 kg. — Na shodu, ki so ga imeli 1. t. m. avstro-ogrski papirni

fabrikantji, se je sklenilo z ozirom na to, da so vse surovine in tudi goriva postala dražja, da se takoj podraži cena papirja za 5 — 10 %, sorazmerno s kakovostjo. — Baje, ker se je surove svile cena povišala, vzraste tudi cena svilene robe.

Pred zimo zorana zemlja na njivah se iz zraka navzame snovij, ki so rastlinska hrana, plevel se ugonobi, golazen se laže uniči in zemlja se vsled mraza zrahlja in zmehta. Z oranjem pred zimo pospešimo prihodnje leto vsa dela. Vse pride pravi čas v zemljo ter se opravi o pravem času. Uprežna živina, ki je po jesenski setvi pogosto brez dela stala v hlevu, dobi primerno delo. Umen gospodar torej ne bo nikdar opustil tega potrebnega dela.

Iz Bosne in Hercegovine se izvažata vsako leto v razne evropske države 415.000 m³ raznovrstnega lesa.

Politirano pohišstvo, ki se več ne sveti in ima bele madeže, se da lepo prenoviti. Treba je v to svrhu napraviti zmes iz dveh delov lanenega in enega dela terpentinovnega olja. Nekaj kapljic te zmesi se nakaplja na platneno cunjo, ter se drgne ž njo toliko časa po polituri, da se ta zopet sveti.

Kdor sadi drevesca meseca oktobra in novembra, naj gleda pred vsem, da bodo imela dobro razvite korenine in mnogo koreninic, ker so zlasti te zadnje potrebne, da se drevo dobro prime. Spodaj naj korenine z ostrim nožem odreže in sicer tako, da pride obrezana stran navzdol. Korenine drevesca naj vtakne v gosto zmes iz ilovice, kravjeka in pepela od drv. Ta zmes da mladim koreninam prvo hrano in zemlja, ki se narahlo prime korenin, varuje jih, da ne pride zrak do njih in jih ne posuši.

Če prašiči pitanci radi ne jedo, so si morebiti pokvarili želodec. To se lahko zgodi s slabo, pokvarjeno hrano ali pa, če se jim da prevroča hrana. Zanikerne dekline mnogokrat greše s tem, da svinjam dajejo prevročih jedil. Pred vsem je treba paziti, da se hrana menja, ker se enakomerne hrane prašiči radi naveličajo.

Svež les ni za kurjavo. Po nekaterih krajih imajo navado, da žgo pozimi sveža drva. Svež les le malo zaleže, skoraj še enkrat manj kakor suh, porabi se ga torej mnogo več. Kdor hoče biti varčen gospodar, bo opustil tako potratno kurjavo, ter si nasekal potrebnega lesa za drva že prejšno zimo, da se čez poletje do dobrega osuši.

Nasadi lešnikov. Okoli božiča pošiljajo iz tujih krajev, zlasti iz Italije in Španske veliko množino lešnikov na vse kraje. Lep zaslužek imajo pri tem, a pri nas se nikdo ne zmeni za gojitev tega grmovja, akoravno so izkušnje pokazale, da se nasadi lešnikov ravno tako izplačajo kot gojitev sadnega drevja. Pri nekaterih domačijah se nahaja kos zemlje, ki se ne dá izkoristiti; okoli hlevov in gospodarskih poslopij najdemo večkrat različno grmovje brez vrednosti. Ravno taki prostori se dajo nasaditi z leskovjem, ki je z vsakim prostorom zadovoljno. Pri vrtnarjih se dobe različne vrste lešnikov, ki bogato obrode.

Razglas o razdelitvi državnih podpor za zboljšanje hlevov v l. 1907.

C. kr. kmetijsko ministrstvo je za l. 1906. dovolilo določeno vsoto kot državno podporo za primerna zboljšanja hlevov, ki se bo pa zaradi priprav mogla izplačati šele l. 1907. Ta državna podpora se za l. 1907. namerava zvišati.

Državna podpora za zboljšanje hlevov je namenjena takim kmetovalcem, ki nameravajo v zmislu tega razglasa hlev to zimo ali spomladi l. 1907. tako zboljšati, da bo to zboljšanje vredno nagrade. Za podporo lahko prosijo kmetovalci iz vseh krajev naše dežele, vendar se bo v prvi vrsti oziralo na prosilce iz takih krajev, koder govedoreja kmetovalcu največ donaja in kjer je za prospeh mlekarstva, za dobivanje brezhibnega mleka nujno potrebno, da se hlevi zboljšajo, ki sedaj nikakor ne zadoščajo.

Za podpore vredna se bodo smatrala le ona zboljšanja domačih (ne planinskih) hlevov, če se hlevi, kjer se napravlja gnoj, ki niso tlakani, niti nimajo odtokov, po zgledu drugih vzornih hlevov, po dobrih načrtih ali po navodilu strokovnjakov, posebno kmetijskih potovalnih učiteljev in učiteljev na kmetijskih šolah, izpremene v tlakane hleve z vednim izkidavanjem in se gnojišče ter gnojnična jama naredita posebej, zunaj hleva.

Pri zboljšanju hleva je vsekako spolniti tele pogoje:

1. Skrbeti je, da ima hlev dosti svetlobe in čist zrak, ki se doseže s primernimi prevetrovalnimi napravami, da imajo živali ugodno toplino, da je zadosti prostoren in vedno popolnoma snažen. Živalsko stojišče je tako urediti, da se živali lahko izpuščajo na napajališče in da ob času požara lahko pridejo na prosto. Pri ureditvi je skrbeti za telečje kočje (tekališča) in za to, da se lahko donaja krma in stelja, gnoj pa lahko in hitro iz hleva spravljaja.

2. Tlak je narediti, kakor dopuščajo razmere, iz betona, kamenja, opeke ali iz lesa. Kar se lesa za hleve rabi, ga je treba posekati pravočasno pozimi, da je trpežnejši, in če je mogoče, naj se namaže s kakim varovalnim sredstvom.

3. Stojišča morajo biti nepredorna, morajo toliko viseti, da gnojnica odteka, in v hlevu mora biti jarek za gnojnico, da se neovirano odteka v gnojnično jamo zunaj hleva.

4. Gnojišče, ki mora vsekako biti zunaj hleva, je lahko prosto ali pokrito. Za gnojnične jame se želi, da so nepredorne in imajo take priprave, da se gnojnica iz njih jemlje lahko in brez truda; vendar so pa tudi drugače narejene gnojnične jame dopustne, ki so v deželi navadne, da so le dobro narejene in nepredorne. Prošnje onih prosilcev, ki si priskrbe gnojnične sesalke ali druge primerne priprave za izpraznjevanje gnojničnih jam, potem gnojnične sode in razprševalnike, bodo imele prednost.

Nekolkovane prošnje za podpore, kjer je povedati, koliko glav živine prosilec navadno redi čez zimo, je

najkesneje do 1. decembra t. l.

poslati podpisanimu glavnemu odboru. Glavni odbor potem pošlje k prosilcem potovalne učitelje, da jih pouče o zboljševanju hlevov ter jim naredo načrte.

Zboljšanja hlevov bo zgotoviti vsaj do 1. julija 1907 ter bo do tega dne semkaj naznaniti, da so goto. Kdor do tega časa zboljšanja ne zvrši, izgubi pravico do podpore.

Dovršena zboljšanja hlevov bodo potovalni učitelji pregledali, in na podlagi njih poročil bo glavni odbor stavil c. kr. kmetijskemu ministrstvu primerne nasvete, kako je nagrade razdeliti. Pri tem nasvetovanju se bo oziral na število prošenj, na obseg in način zboljšanj, na velikost stroškov, na to, ali je v dotičnem kraju mnogo ali malo zboljšanih hlevov, in pa seveda tudi na premoženjske razmere prosilcev.

Dovoljene državne podpore se izplačajo poleti 1907, a podpisani glavni odbor posameznim prosilcem nikakor ne more jamčiti, ali kaj dobodo in koliko dobodo. Glavni odbor je pa v uvaževanja vrednih slučajih pooblaščen, da sme dovoliti predjem za zboljšanja, ki so že pričeta.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 1. oktobra 1906.

Oton pl. Detela,
predsednik.

Gustav Pirc,
ravnatelj.

Po svetu.

Tat v uniformi. Ves svet se smeje nad čudno prigodbo, ki se je prigodila v mestu Kepeniku blizu Berlina. Premeten lopov je namreč tu izpeljal tatvino na način, ki je podoben burki. Mož, katerega do sedaj še niso vjeli, je oblekel stotniško uniformo in zaukazal vojaški patrulji, ki se je vračala v vojašnico v Berlin, da mora ž njim, aretirati bo nekoga na povelje veličanstva cesarja. Vojaki so seveda takoj ubogali in odšli ž njim na kolodvor in po železnici v Kepenik. Tukaj jih je peljal stotnik naravnost v mestno hišo. Dva vojaka je postavil z nabitima puškama in nataknenim bajonetom k vratom, stopil je k županu in dejal: „Vi ste kepeniški župan. V imenu cesarja ste moj ujetnik, takoj vas povedem v Berlin.“ Župan je hotel ugovarjati, toda stotnik ga je vstavil: „Ne besede več, ti vojaki so dokaz, da delam v imenu cesarja, vse drugo izveste v Berlinu, kamor vas povedemo.“ Poslali so po voz in župan se je odpeljal v spremstvu vojakov v Berlin. „Stotnik“ mu je dovolil, da sme tudi svojo ženo vzeti seboj. Nato se je lopov odpravil z vojaki k mestnemu blagajniku in mu ukazal: „Takoj zaključite knjige, nalogo imam, vas aretirati. Če se boste ustavljali, bo drug uradnik prevzel vaš posel.“ Ko je blagajnik zaključil račune, si je dal gospod stotnik prešteti denar, bilo ga je nad 4000 mark, in je rekel: „200 mark je premalo, pa je gotovo le pomota.“ Potem je denar položil v zavoj, ga zapečatil in vtaknil v žep. Vojaki so odpeljali tudi blagajnika v Berlin. Tu sta izvedela župan in blagajnik, da sta se vsedla na limanice premetenemu sleparju. Tatu še niso dobili, kdor ga vjame, dobi nagrade 2500 mark.

Petrolej na Štajerskem. Na posestvu viteza pl. Jensteina v ptujskem okraju so našli v nekem kamenolomu precej močan petrolejski vir.

Najmodernejšo bolnišnico za umobolne zidajo na Dunaju. Imela bo 59 poslopij in bo prekosila glede uredbe vse podobne bolnice vsega sveta.

Ženska kot sodnik. Iz vasi Rank na Ogrskem so se izselili vsi moški v Ameriko. Pri zadnjih volitvah ni bilo moškega kandidata za mesto vaškega sodnika. Zato je bila enoglasno sodnikom izvoljena ženska.

Helena Keler, vsemu svetu znano gluhonemo in slepo deklico, ki je navzlic telesnim hibam prodrila s pomočjo tipa s čudovito pridnostjo in razumnostjo v vse človeške vede, so izvolili v deželi Massachusetts v Ameriki v državni odbor za vzgojo slepcev.

Koliko pojé človek do 70 leta. Človek 70 let, ki ne je preveč in zmerno pije, je povžil do tega časa približno 1930 centov hranilnih snovi. Če tehta 150 funtov, je povžil 1280krat več, kot je njegova teža.

Socijalno-demokratska stranka na Nemškem, je imela l. 1905 dohodkov, ki so jih vplačali člani-delavci, 9,600.000 kron. Strankarski časopisi so imeli 837.790 naročnikov. Glede požrtvovalnosti so pač lahko vsakomur v vzgled.

Dober želodec. Na Japonskem, v vasi Kadomaki živi starček z imenom Taših Kode. Ta starček se hrani s črvi, kačami in z drugo podobno golaznijo. Ker v japonskih postavah ni o tem ničesar, pusti ga redarstvo pri miru, da je — črve in kače. To je res dober želodec!

Krmilen zrakoplov. Na Nemškem poskušata major Parseval in grof Cepelin vsak svoj zrakoplov, dočim sestavljata brata Lebodi z velikanskimi troški v Parizu krmilen balon. Cepelinov balon obdaja trdno ogrodje iz aluminija, francoski in Parsevalov balon pa sta skoro samo iz blaga in vrvi in imata motor v čolnici, ki visi spodaj. Ob neugodnem vremenu se je s takim lahkim balonom brez nevarnosti mogoče spustiti na zemljo. Cepelin pa se hoče izogniti viharju v visočini, ker znaša hitrost njegovega zrakoplova, kakor so opalci v dveh različnih mestih določili, 45 km v eni uri, kar je vsekako mnogo. Dne 10. t. m. je Cepelin zopet poskusil svoj balon. Bil je dve in pol ure v višini in gonil svoj balon z vetrom in proti vetru s pomočjo motorja. Dosedaj so njegovi zanimivi poskusi dobro uspeli.



Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem.

(Hotel Lloyd v Ljubljani).

Statistika prometa tujcev in letoviščarjev v letošnji sezoni na Kranjskem se še ni mogla sestaviti, toda trdi se lahko, da se je omenjeni promet zlasti vsled otvoritve bohinjske železnice izdatno zvišal in se je opazilo, da so letoviščarji iz južnih dežel pritisnili na Gorenjsko v toliki meri kakor še nikdar poprej. Zvezna posredovalnica za oddajo letoviških stanovanj je dobivala vsaki dan nebroj vprašanj, zlasti iz Trsta in drugih krajev, kjer stanujejo Italijani. O vseh teh tega posredovanja žal ne moremo poročati, ker nam niti

letoviščarji, niti imetniki stanovanj niso naznanili, če se je stanovanje sprejelo ali oddalo. Že z ozirom nato, da smo posredovanje izvrševali popolnoma brezplačno, bi se nam moralo naznaniti, kajti te podatke bi rabili za statistiko posredovalnice. — Med sezono in po sezoni nam je došlo tudi mnogo pritožb od letoviščarjev in tujcev. Ena glavnih je bila, da se tujci izkoriščajo bodisi od gostilničarjev, bodisi od izvoščekov. Opozorjamo že zdaj na ta nedostatek, kajti obrtniki si s tem sami sebi največ škodujejo. Tujec, ki je moral letos plačevati pretirane cene, si bo drugo leto gotovo premislil, da bi šel zopet v isti kraj. Pomisliti je treba, koliko se pridobi s tem, ako so tujci v kakem kraju zadovoljni, kajti potem delajo sami reklamo za ta kraj, ga hvalijo in s tem še svoje znance tja privabijo. Mnogokrat gostilničarji sami niso krivi, ampak natakariji in natakarike, ki svojevoljno nastavljajo visoke cene, da imajo poleg napitnine še drug dobiček. V interesu gostilničarjev samih priporočamo, naj se po gostilnah nabijejo ceniki jedil in pijač, potem se ne bo mogel nihče pritoževati in gostilna ne bo razglašena kot pretirano draga, največkrat na račun natakarijev. Isto velja za izvoščeke. — Pri tej priliki moramo tudi pripomniti, da je le malo interesentov članov deželne zveze za pospeševanje tujskega prometa, čeravno dela zveza v njih korist. Gostilničarji, imetniki privatnih letoviških stanovanj ter občinski odbori letoviških krajev, dalje obrtniki, ki imajo sezijske obrte, bi morali že davno biti člani naše zveze, ki dela za privabitev tujcev ter na ta način za blagostanje dotičnega kraja. Na željo pošljemo vsakemu radi društvena pravila.

Za kratek čas.

V spovednici. Župnik: Ali si morebiti kdaj vtikal limanice skozi luknjico pri nabiralniku, ter pobiral tako denar iz nje? — Tat: Ne, tega nisem nikdar storil, hvala za dober svet, gospod župnik, sedaj bom že enkrat poskusil.

Koristna usta. Hlapec opoldne pri kosilu: To je dobro, da mi je Bog dal široka usta. V dobrih časih gre veliko notri, v slabih časih pa nič mimo ne uide.



Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš preljubljeni oče, ozir. soprog, gospod

Ivan Nedeljko

c. kr. sodni kancelist

danés ob 4. uri popoldne, po kratki mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 45. letu svoje starosti, mirno v Gospodu zaspal.

Truplo predragega ranjcega bode v torek, dne 23. oktobra ob 4. uri popoldne na tukajšno pokopališče k večnemu pokoju položeno.

Nepozabnega ranjcega priporočamo v blagi spomin in molitev.

V Postojni, 21. oktobra 1906.

Cecilija Nedeljko,
soproga.

Maks in Hilda Nedeljko,
otroka.

Zahvala.

Za vsestransko toplo sočutje med boleznijo in ob smrti mojega iskreno ljubljenega soproga, oziroma očeta, gospoda

Ivana Nedeljko

c. kr. sodnega kancelista

kakor tudi za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu izrekam tem potom vsem znancem in prijateljem svojo presrečno zahvalo.

Zlasti se pa še zahvaljujem velerodnemu gospodu sodnemu svetniku E. Žužku in drugim gg. sodnim uradnikom za krasni venec in častno spremstvo, »Narodni Čitalnici« postojnski za krasni venec, kakor tudi c. kr. davčnemu uradništvu za obilo udeležbo pri pogrebu.

V Postojni, 23. oktobra 1906.

Žalujoča soproga.

Loterijske številke.

Dunaj, 20. oktobra	75	65	64	21	4
Brno, 24. oktobra	47	82	58	69	42

Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znamkami.

Landauer, še dobro ohranjen se ceno proda v Postojni hišna številka 110.

Kašelj. Kogar kašelj nadleguje, naj rabi okusne in olajšujoče **Kaiserjeve prsne karamele.** 2470 notarsko poverjenih spričeval nam dokazuje, kako uspešno se jih rabi zoper kašelj, hripavost, katar in zaslinjenje. — Zavitek 20 in 40 vinarjev. — Edino pristne so one, ki imajo varstveno znamko »Drei Tannen«. Zalogo ima **J. Hus**, lekarnar v Vipavi.

Učenec in učenka se takoj sprejmeta v trgovino mešanega blaga **Frana Zadnek** v Senožečah.

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri **Jos Deklevi** v Postojni.

Mlin in stiskalnico (prešo) za sadni mošt in malo rabljena, večje vrste proda **Leop. Meden**, Igavas-Stari trg pri Rakeku.

Apno se bode razprodajalo od 4. septembra naprej. Cena po dogovoru med posameznimi posestniki. **Gospodarski odsek** na Razdrtem.

Notranjci, rabite narodni kolek v korist družbe sv. Cirila in Metoda!

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

Karol Jelovšek

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Nova trgovina v Postojni.

Vljudno sporočava, da bodeva dne 31. oktobra 1906

odprla novo trgovino s špecerijskim blagom v Postojni.

Zagotavljajoč dobro in točno postrežbo ob nizkih cenah se priporočava slavnemu občinstvu za obilen obisk.

Kranjc & Petrovčič.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoldne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

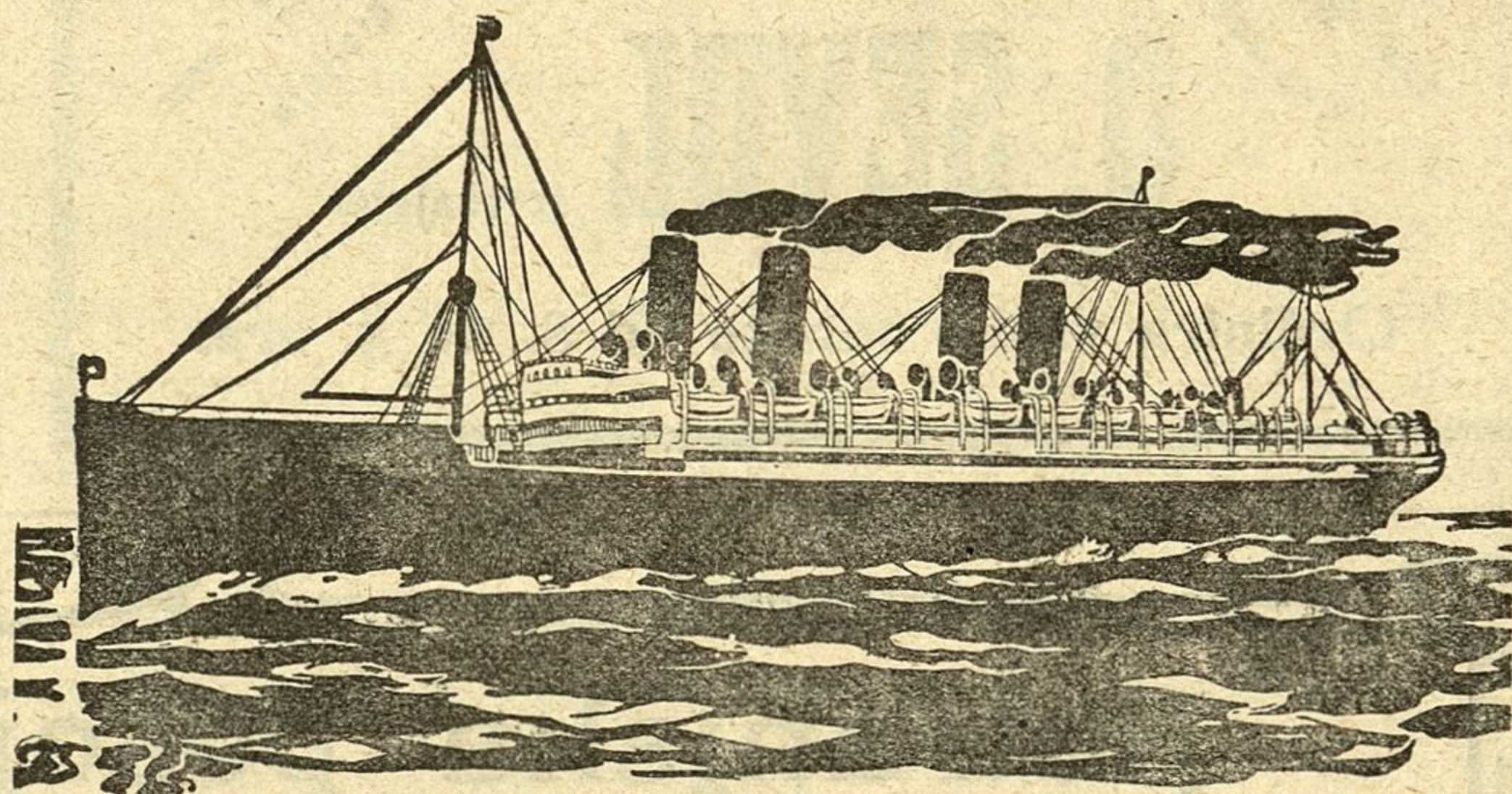
Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

POZOR!

BERITE!

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz BREMNA v NEW-YORK



s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navednega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU
KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. — Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in brezplačno. — Postrežba poštena, reelna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado, Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo, Singapore, v Avstralijo i. t. d.

LJUBLJANA **JOSIP KORDIN** LJUBLJANA
Pred Škofijo 3

priporoča

● svojo bogato zalogo vsakovrstnih zanesljivih semen ●

kakor: črne domače, lucerne in rudeče detelje, esparsete, velikanske rumene, rudeče in bele pese, in korenje za krmo. Raznih semen graha, vseh vrst trav: rafijevo ličje, travnišnice, mešane za suho in mokro zemljo, jesenska repa, vse vrste solate, kakor sploh vseh kuhinjskih zelišč in kmetijskih semen po nizkih cenah.

Poštnim potom izvršujejo se naročila točno in solidno.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

● zobozdravnik ●

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7



Amerik. zob. =
Vsa zobotehnična dela



= Amerik. zob. =
se v konces. stalleja



O. SEYDL izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

Hamburg-Amerika
Linie



Vožnja traja
dni 6 dni

izvrstna prilikaza potovanje je in ostane

z najnovejšimi leta 1905 in 06 zgrajenimi velikanskimi parniki

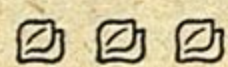
"Amerika" 24,000 ton
"Kaiserin Augusta-Victoria" 25,000 ton
toraj še enkrat večji

Pojasnila daje zastopnik: **Fr. Seunig,**
Ljubljana Kolodvorske-ulice št. 28
Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Notranjska posojilnica v Postojni

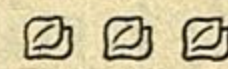
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
===== dopoludne. =====



Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osebni kredit po 6%.



Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.

Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12.

priporoča svoje izvrstno marčno in na bavarski način varjeno pivo

===== v prid družbe sv. Cirila in Metoda. =====

Zaloge na Notranjskem so: v Idriji (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v Št. Petru na Krasu (založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v Prestranku (založnik „Mlekarska zadruga“) in v Žireh (založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).